

Dansk tid

Den varme periode for 63 millioner år siden hedder i fagsprog danien-tiden. Eller den danske periode. I 1847 opkaldte den schweiziske geolog Édouard Desor perioden efter Danmark, fordi han på Stevns Klint og i Faxe Kalkbrud havde fundet kalk og fossiler fra netop denne periode, som man indtil da ikke kendte noget til.

Det vælter med fossiler i Faxe, og nogle er opkaldt efter stedet

Faxeophyllia faxoensis er ikke en person fra Harry Potter-bøgerne. Det er en koral fundet i Faxe Kalkbrud. For ca. 100 år siden begyndte man for alvor at indsamle og notere fossiler i Faxe, og man fandt 50 dyrearter, man aldrig havde set før. I dag kendes over 100 beskrevne arter. Flere af dem har fået navne, hvor »Faxe« indgår.

Find resterne af larvens koralskov i den danske natur

Det er 63 millioner år siden koralrevet opstod, men resterne af koralskoven på havbunden findes i dag på landjorden i Faxe Kalkbrud, lige for øjnene af os. Og der er masser af fossiler at hente.

Man kan finde fossiler af søpindsvin, man kan finde vættelys, der er fossiler fra blæksprutter, og man kan finde mange andre fossiler. Hvis man er meget heldig, kan man endda finde fossiler af krokodilletænder.

En tur i Faxe Kalkbrud er næsten en garanti for fossilfund, hvis man har øjnene med sig. For kalken i Faxe Kalkbrud er det gamle koralrev med det rige dyreliv, som du kan læse om på den modsatte side. I dag er det et paradis for fossilsamlere.

Fra havbund til kalkbrud

For 63 millioner år siden var det havbund, men med de store ændringer af klimaet igennem tiden veksler områder mellem at være havbund og landjord. Det hænger blandt andet sammen med, hvor meget vand der er bundet i is på fx polerne.

Som du har læst, var der meget varmt for 63 millioner år siden, og vandstanden var meget høj. Dog stadig lavere end i kridttiden, som du kan læse om på side 4-5. Ændringerne hænger også sammen med, at de tektoniske plader på Jordens kappe bevæger sig, støder mod hinanden og skubber landområder op og ned. I dag ligger havbunden med koralrevet altså som landjord ved Faxe Kalkbrud.

Fra koral til kalk

Koral er blevet til hård kalk, fordi den har

været en tur i undergrunden. Da vandstanden faldt, blev den gamle havbund langsomt fyldt op med materiale, som vind og vejr eroderede fra områderne omkring.

Undersøgelser viser, at kalken på et tidspunkt har ligget 500 til 700 meter nede i Jordens skorpe.

Det er ikke bare, fordi vandbunden blev overdækket med materiale. Pladernes bevægelse flyttede samtidig området langt ned i undergrunden. Når områder med kalklag ligger så langt nede, presser de øvre lag vandet ud af kalken. Noget kalk bliver opløst, noget bliver hærdet.

Pladernes bevægelser bragte med tiden kalken op til jordoverfladen igen, og da istiden ramte Danmark millioner af år senere, skrabede den de sidste lag over kalken bort. Og derfor ligger den i dag lige for fødderne af os i Faxe Kalkbrud. Fyldt med fossiler, der engang levede som små dyr i den frodige koralskov.

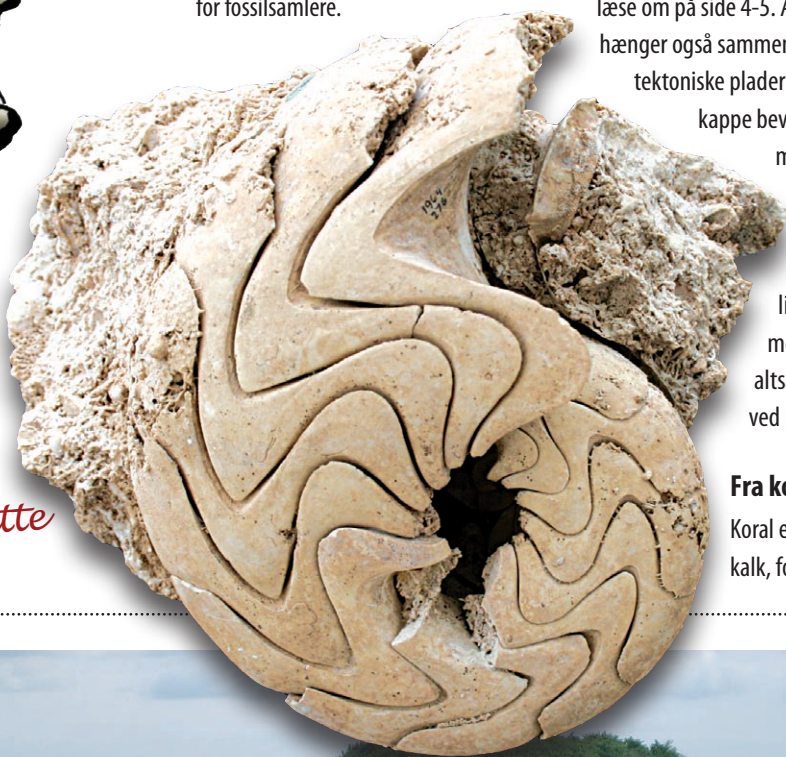
Internet

Læs mere om koraller, kalk og danien-tid i artiklen »Koralrevet ved Faxe« på jordihovedet.dk.

Snegl

Blæksprutte

Koralkørsel: Der er fuld gang i Faxe Kalkbrud i dag. | skoleavisen

Moderne industri og kirkekoraller

Fortidens livsformer er nutidens byggematerialer

Kalken i Faxe blev blotlagt under sidste istid, der sluttede for ca. 11.500 år siden. Lige siden 1200-tallet har mennesker i området udnyttet naturmaterialet.

De gamle kirker i området omkring Faxe er bygget af kalksten fra kalkbrudet. Tænk lige over det: Engang var kalken levende smådyr på havets bund. Så blev havbunden til landjord, og

kalkresterne røg en tur i undergrunden, hvor de blev presset hårdt. Så røg de op til overfladen igen, bragt frem fra deres skjul af isen. Og til sidst er kalken blandt andet endt som kirkevægge. Du har sikkert hørt om kalkmalerier i gamle kirker? Det giver pludselig masser af mening!

I 1600-tallet kværnede man kalken og lavede mørtel af den. I dag er Faxe Kalkbrud blevet topmoderne industri, men heldigvis er der stadig fri adgang til kalken og de mange fossiler.